

УДК 373.5.011.3-051:81'243]:005.336.2

Галина Бондар,

orcid.org /0000-0002-7321-8137

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

(Умань, Україна) galyna72bondar@gmail.com

Вікторія Павлюк,

orcid.org /0000-0002-9612-2218

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

(Умань, Україна) vika.pavlyuk83@gmail.com

ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглядається професійна компетентність вчителя іноземної мови як єдності його теоретичної та практичної готовності до здійснення своєї професійної діяльності. Аналізується сучасний стан теорії та практики професійної педагогічної підготовки вчителя іноземної мови. Обґрунтовано концептуальні засади формування та розвитку професійної компетентності вчителя іноземної мови з урахуванням тенденцій сучасної соціально-педагогічної дійсності, перспектив та стратегій розвитку педагогічної науки.

Аналіз особливостей та цінностей педагогічної діяльності, врахування необхідності перетворення та удосконалення сучасної педагогічної системи дозволяють зробити висновок про доцільність такої організації освітнього процесу, яка передбачає формування професійної компетентності вчителя іноземної мови на основі системи внутрішніх мотивів та цінностей,

професійних знань та психолого-педагогічних умінь, а також готовності до творчої педагогічної праці.

Для досягнення визначеної в статті мети використовувався наступний метод дослідження: описово-аналітичний метод (теоретичне порівняння, узагальнення та систематизація наукової, філософської, психолого-педагогічної та науково-методичної літератури), який дав змогу розкрити стан розробленості досліджуваної проблеми, її актуальність та шляхи визначення напрямів подальшого дослідження. Теоретична значимість дослідження полягає в тому, що воно вносить істотні зміни в теоретичне уявлення про організацію ефективного навчально-виховного процесу навчання професійної іноземної мови.

На підставі вищезазначеного сформульована проблема дослідження, яка полягає в вирішенні протиріч між зростанням вимог до рівня розвитку професійної компетентності вчителя іноземних мов та фактичним рівнем підготовленості до комунікативної взаємодії; між недостатньою розробленістю проблеми формування професійної компетентності вчителя іноземних мов та необхідністю теоретичного обґрунтування даної проблеми в теорії вищої професійної освіти; потребою формування професійної компетентності вчителя іноземних мов і недостатньою розробленістю заходів, що сприяють її ефективному розвитку.

Ключові слова: педагогічна діяльність, вчитель іноземної мови, професійна компетентність, професійна діяльність, професійна підготовка, іноземна мова.

Galyna Bondar,

orcid.org /0000–0002–7321–8137

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor of the Department of Foreign Languages

of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

(Uman, Ukraine) galyna72bondar@gmail.com

Viktoriya Pavlyuk,

orcid.org / 0000–0002–9612–2218

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of Foreign Languages
of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University
(Uman, Ukraine) vika.pavlyuk83@gmail.com*

FUNDAMENTALS OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FOREIGN LANGUAGE TEACHER

The article considers professional competence of a teacher of foreign language as the unity of his theoretical and practical readiness to carry out his professional activities. The current state of theory and practice of professional pedagogical training of a teacher of foreign language is analyzed. The conceptual principles of the formation and the development of professional competence of a teacher of foreign language are justified taking trends of modern socio-pedagogical reality, perspectives and strategies for the development of pedagogical science into account.

An analysis of peculiarities and values of pedagogical activity, the need of the reformation and the development of modern pedagogical system, lead to the conclusion that such an organization of educational process is eligible. This provides for the formation of professional competence of a teacher of a foreign language on the basis of a system of internal motives and values, professional knowledge and psychological and pedagogical skills, as well as readiness for creative pedagogical work.

To achieve the goal defined in the article, the following research method was used: the descriptive and analytical method (theoretical comparison, generalization and systematization of scientific, philosophical, psychological, pedagogical and scientific-methodological literature) - has made it possible to reveal the state of the development of the problem studied, its relevance and ways of determining the directions of further research.

On the basis of stated, a research task is formulated. This task is to eliminate contradictions between demanding requirements to the level of professional

competence of foreign language teacher and actual level of readiness for communicative cooperation; between the immaturity of the problem of competence development of a teacher of foreign language professional and the necessity of this problem theoretical justification in the theory of higher vocational education. And between the need to develop the professional competence of a teacher of foreign language and the absence of measures drawn up to promote their effective development.

Key words: pedagogical activity, foreign language teacher, professional competence, professional activity, vocational training, foreign language.

Постановка проблеми. У світовій педагогічній практиці відбулися значні зміни у розумінні мети навчання, що позначилося на методологічних засадах підготовки сучасного вчителя. Якщо раніше основною метою навчання була передача знань від старшого покоління до молодшого, то сьогодні лідери педагогічної думки всіх країн зійшлися на думці, що знання самі мало значущі. Знання потрібно не передавати, а організовувати навчальний процес таким чином, щоб вони засвоювалися у процесі особистісно-значущої діяльності, що призводить до розвитку певних якостей особистості, формування ключових компетенцій, які мають допомогти людині у її подальшій соціалізації та професійній діяльності.

Багато авторів наголошують, що компетентності не можна навчити. Компетентним спеціаліст може стати у результаті самостійної цілеспрямованої діяльності, знайшовши і апробувавши різні моделі поведінки у тих предметних областях, які найбільше відповідають його стилю, домаганням, естетичному смаку і моральним орієнтаціям. Компетентність постає як складний синтез когнітивного, предметно-практичного та особистісного досвіду.

Аналіз досліджень. Вивченням професійної компетентності займалося багато дослідників, зокрема Бігич О.Б., Кміть О. В., Сологор І.М., Костенко В.Г., Халабузар О. А., Китайгородська Г.О., Коряковцева Н.Ф. та ін.

Засади компетентнісного підходу до професійної підготовки фахівців обґрунтували В. Ісаєв, Я. Кодлюк, О. Овчарук, О. Пометун, В. Серіков, О. Смолянинова, Г. Терещук, А. Хуторської, Л. Черній, Н. Чурляева, В. Шаронін, J.M. Graber, G.E. Hall, H.L. Jones, D.J. Matthews, W.J. Rothwell, S. Schwarts та ін. Природу компетенцій в Україні і за кордоном досліджували Р. Баскаєв, Н. Бібік, В. Болотов, Н. Гальскова, О. Гуренко, І. Гушлевська, І. Зімня, Є. Павлютенков, А. Хуторской, В. Andrews, D. Bridges, В. Carpenter, Н. Guthrie, R. Harris, В. Hobart, G. Holmes, N. Hooper, R.B. Howsam, T. Hyland, R.M. Jaeger, A. Jones, D. Lundberg, D.C. McClelland, E.L. Morphet, A. Munro, J. Raven, A. Wolf та ін. (Микитенко, 2011: 1).

У роботі Бігич О.Б. конкретизовано поняття „методична компетенція вчителя іноземної мови початкової школи” як сукупності його методичних знань, навичок і вмінь та індивідних, суб’єктних й особистісних якостей, яка функціонує як здатність проектувати, адаптувати, організовувати, вмотивовувати, досліджувати й контролювати навчальний, пізнавальний, виховний і розвиваючий аспекти іншомовної освіти молодших школярів у класній та позакласній роботі з іноземної мови, а також спілкуватися з учнями, дозволило визначити основні цілі й завдання методичної освіти майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи як складника системи його професійної освіти (Бігич, 2004: 2).

Відповідно Китайгородська Г.О. пропонує наступний набір складових професійної компетенції вчителя іноземної мови: методична компетенція; психолого-педагогічна компетенція; соціально-психологічна компетенція; лінгвосоціокультурна компетенція; педагогічна майстерність; професійна рефлексія (Китайгородська, 1986: 3).

У своїх дослідженнях Коряковцева Н.Ф. висуває нові вимоги до рівня професійної компетенції вчителя іноземної мови, до його професійних та особистісних якостей. Ці вимоги включають: здатність самостійно та критично мислити; відкритість педагогічним інноваціям; здатність адаптувати свої знання та вміння до умов варіативності освіти (тобто до постійно змінних умов

соціального та професійного середовища); вміння вирішувати нові проблеми та брати на себе професійну відповідальність; здатність до автономії та соціальної активності; здатність до професійної рефлексії, дослідницької та творчої діяльності; здатність до професійної самоосвіти та саморозвитку (Коряковцева, 2010: 4).

Процес формування методичної компетентності вчителя іноземної мови початкової школи, на думку Кміть О. В., передбачає три рівні – рівень грамотності, рівень ремесла та рівень майстерності, кожному з яких відповідає своя система складників методичної компетентності: система методичних знань, методичних навичок і методичних умінь (Кміть, 2016: 5).

У роботах цих дослідників розкрито такі аспекти педагогічної компетентності: управлінський аспект: як вчитель аналізує, планує, організовує, контролює, регулює навчальний процес взаємовідносини з тими, хто навчається; психологічний аспект: як впливає особистість вчителя на тих, хто навчається; як вчителя враховує індивідуальні здібності тих, хто навчається; педагогічний аспект: за допомогою яких форм та методів вчитель веде навчання тих, хто навчається.

Мета статті – визначити сутність, компонентний склад професійної компетентності вчителя іноземних мов.

Виклад основного матеріалу. У сучасній педагогічній науці існують два поняття: компетентність та компетенція. Під компетенцією розуміють особисті можливості людини, її кваліфікацію – знання, досвід, здатність брати участь у створенні певного кола рішень чи вирішувати самостійно питання завдяки наявності певних знань, навичок. А компетентність – це вміння діяти на основі отриманих знань.

Компетентність можна розглядати як комплекс компетенцій, тобто проявів успішної продуктивної діяльності. Компетентність – це комплексний особистісний ресурс, що забезпечує можливість ефективної взаємодії з навколишнім світом у тій чи іншій галузі і залежить від необхідних для цього компетенцій.

Отже, в даний час компетентним скоріше можна назвати не фахівця, який володіє енциклопедичними знаннями, а людину, яка вміє застосувати знання в реальних життєвих ситуаціях. Цінуються особисті якості, що дозволяють вирішити конфлікт і домовитися.

Основна мета освіти сьогодні – відповідність актуальним та перспективним потребам особистості, суспільства та держави, підготовка різнобічно розвиненої особистості громадянина своєї країни, здатної до соціальної адаптації у суспільстві, до початку трудової діяльності, до самоосвіти та самовдосконалення. Та відповідно вільно мислячий, прогнозуючий результати своєї діяльності та моделюючий освітній процес вчитель є гарантом досягнення поставленої мети. Саме тому нині різко підвищився попит на кваліфіковану, творчо мислячу, конкурентну особистість вчителя, який здатен працювати у сучасному, динамічно мінливому світі.

Професійно компетентним можна вважати вчителя, який на досить високому рівні здійснює педагогічну діяльність, педагогічне спілкування, досягає стабільно високих результатів у навчанні та вихованні тих, хто навчається.

Під педагогічною компетентністю вчителя ми розуміємо єдність його теоретичної та практичної готовності до здійснення своєї професійної діяльності.

Основні шляхи розвитку професійної компетентності вчителя: робота у методичних об'єднаннях, творчих групах; дослідницька, експериментальна діяльність; інноваційна діяльність, освоєння нових педагогічних технологій; різні форми педагогічної підтримки; активна участь у педагогічних конкурсах, майстер-класах, форумах та фестивалях; узагальнення власного педагогічного досвіду.

Але не один із перерахованих способів не буде ефективним, якщо вчитель сам не усвідомлює необхідності підвищення власної професійної компетентності. Звідси випливає необхідність мотивації та створення сприятливих умов для педагогічного зростання.

Таким чином, компетентність учителя – це синтез професіоналізму (спеціальна, методична, психолого-педагогічна підготовка), творчості (творчість взаємовідносин, самого процесу навчання, оптимальне використання засобів, прийомів, методів навчання) та мистецтва (акторство і ораторство). І на сьогоднішній день стає очевидним, що з простої суми знань «скласти» компетентного професіонала неможливо, з величезним почуттям відповідальності має бути вчитель, навчаючи нинішнє покоління.

Зокрема вчитель іноземної мови повинен володіти педагогічною компетентністю, тобто вміння застосовувати практично знання свого предмета, і навіть знання з педагогіки, дитячої психології, дидактики; предметною компетентністю, тобто мати знання, вміння та навички з свого предмета; соціальною компетентністю тобто мати зв'язок із життям суспільства, бути здатним до співпраці, вміння вирішувати різні життєві проблеми, бути мобільним у соціальних умовах.

Отже, він повинен вміння взаємодіяти з іншими фахівцями: психологом, соціальним педагогом тощо.

Відповідно основними показниками професійної компетентності вчителя іноземної мови виступають уміння розвивати у тих, хто навчається комунікативне та міжособистісне спілкування, компонентами якого є лінгвістична, тематична, соціокультурна, навчально-пізнавальна компетенції. Досягнення тими, хто навчається основної мети навчання англійської мови сприяє їх вихованню. Беручи участь у діалозі, ті, хто навчається, розвивають свою здатність до спілкування, розуміння важливості вивчення іноземної мови у світі. Вони виробляють толерантність до інших поглядів, стають більш терпимими та комунікабельними.

Сьогодні змінилися мотиви вивчення іноземних мов.

Людей, за великим рахунком, не цікавлять ні теорія, ні історія мови. Знання іноземної мови затребуване виключно функціонально – для спілкування. У зв'язку з поточними тенденціями, головне завдання вчителів

іноземної мови бачиться у максимальному розвитку комунікативних умінь тих, хто навчається.

Для успішного досягнення цілей викладання іноземної мови на сучасному етапі розвитку суспільства потрібно вивчати іноземну мову на широкому тлі соціального, культурного, політичного життя людей, які розмовляють цією мовою, тобто у тісному зв'язку зі світом і культурою мови, що вивчається.

Вчитель іноземної мови має стати спеціалістом з міжкультурної комунікації. Буде доцільним на заняттях створити обстановку максимально реального спілкування та активно використовувати іноземну мову у живих, природних умовах, наприклад, залучати до проведення занять з іноземної мови носіїв мови, запрошувати зарубіжних професорів для читання лекцій іноземною мовою, працювати волонтерами на міжнародних заходах. Використовувати нові методи викладання іноземної мови поряд з новими навчальними матеріалами, які обов'язково повинні відображати міжкультурні відмінності та які мають бути укладені на основі зіставлення з рідною мовою та культурою.

Вільно користуватися іноземною мовою ми можемо тільки в тих випадках, коли забуваємо про правила. Варто нам замислитися або згадати про них, ми відразу ж перетворюємося на незграбу, який замість того, щоб зробити крок, болісно згадує все, що йому розповідали Якоюсь мірою користування іноземною мовою схоже на ходьбу вузьким проходом – поки ти насолоджуєшся процесом, ти йдеш, як тільки замислюєшся про рівновагу – тут же падаєш.

Отже: слід вивчати не іноземну мову, а світ іноземної мови, тобто культуру, спосіб життя, менталітет та національний характер людей, які розмовляють цією мовою. Очевидно, щоб знати значення окремих слів та правила граматики недостатньо, щоб користуватися мовою як засобом спілкування. Ми припускаємо, що навчальний процес має йти у двох напрямках одночасно: освоєння іноземної мови як мовного явища та освоєння нових предметів, явищ, що не знаходять аналогії у рідній культурі того, хто навчається.

Кожне заняття з іноземної мови у немовному ЗВО має репрезентувати перехрестя культур, оскільки кожне іноземне слово відображає іноземний світ та іноземну культуру.

У своєму дослідженні Халабузар О. А зазначає, що фахова підготовка майбутніх учителів іноземної мови передбачає використання технологій інтерактивного навчання, що передбачає взаємодію студентів як з однокурсниками, викладачем, так і сумісну діяльність у навчальній аудиторії (на матеріалі розробленого інтернет-ресурсу); модульних технологій, що передбачають індивідуалізацію навчання, індивідуальний темп просування за програмою; сприяє зміцненню позитивної мотивації; інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують формування у студентів необхідного рівня знань, умінь аналізувати, порівнювати, узагальнювати, обробляти матеріал, знаходити потрібну інформацію, зв'язувати її з досліджуваними питаннями; проектні технології, передбачали організацію процесу навчання, за якою студенти набувають знання та вміння у ході планування й виконання практичних завдань – проектів, що поступово ускладнюються та можуть бути побудовані як на принципах змагань, так і на співробітництві (Халабузар, 2015: 6).

Отже, успішна реалізація цільових аспектів навчання іноземної мови в сучасному розумінні повною мірою залежить від рівня професійної підготовки вчителя іноземної мови, який повинен мати професійну компетентність, тобто здатність ефективно здійснювати викладацьку (навчальну) діяльність. Показником сформованості цієї компетентності є професійна майстерність вчителя, що складається з сукупності професійних знань і умінь застосовувати на практиці ці знання, переносити знання та вміння в нові умови навчання, а також позитивне ставлення до своєї професійної діяльності.

Іншими словами, вчитель іноземної мови повинен знати свій предмет, який він викладає, і те, яким чином він повинен будувати педагогічний процес, щоб досягти позитивних результатів у досягненні мети навчання іноземної мови – розвитку рис полікультурної особистості, що навчається. Вчитель

іноземної мови має творчо ставитися до своєї професії, заломлюючи свій педагогічний досвід відповідно до індивідуальних особливостей особистостей, що навчаються та конкретних умов вивчення іноземної мови (в умовах сільської школи, мегаполісу, дистанційного навчання, у процесі інклюзивної іншомовної освіти тощо).

Таким чином, професійна компетентність викладача іноземної мови, на думку Сологор І.М., Костенко В.Г., будучи інтегральною властивістю особистості, виявляється в сукупності таких компетенцій, як: професійна (дидактична, психологічна, методична), лінгвістична (філологічна), комунікативна, інформаційна, соціокультурна, проектна, рефлексивна. Наявність комплексу цих компетенцій забезпечує ефективність професійної діяльності викладача іноземної мови та відповідає потребам сьогодення (Сологор, 2015: 7).

Узагальнюючи все вищезазначене можна зробити висновок, що професійна компетентність вчителя іноземної мови – це єдність наступних складових, як ключова, базова та спеціальна компетентності. Під ключовими маються на увазі ті компетентності, які необхідні для будь-якої професійної діяльності. Базові компетентності відбивають специфіку певної професійної діяльності. Спеціальна компетентність, з одного боку, відображає специфіку конкретної предметної чи надпредметної сфери професійної діяльності, з іншого боку, вона розглядається як реалізація ключових та базових компетентностей у галузі навчального предмета, конкретної галузі професійної діяльності, а саме комунікативної компетенції (професійно орієнтоване володіння іноземною мовою); лінгвістичної компетенції (що передбачає володіння знаннями основних теоретичних положень про мову як суспільне явище, її зв'язку з мисленням, культурою народу, співвідношення лінгвістичних та екстралінгвістичних факторів у розвитку та функціонуванні мови); лінгвокраїнознавчої компетенції (знання про культуру країни, її історію та сучасні проблеми розвитку, а також про життя, побут, ігри, популярні книги, пісні, фільми та вміння використовувати ці знання при відборі змісту

навчання); загальнопедагогічної компетенції (знання вікових особливостей розвитку тих, хто навчається, закономірностей їх фізичного та психічного розвитку).

Отже, основи професійної компетентності вчителя іноземної мови закладаються у ЗВО та включають сукупність основних, базових, ключових та спеціальних компетенцій спеціаліста, що визначають його успішну адаптацію та якісне виконання діяльності відповідно до професійного педагогічного призначення. Важливе місце серед них займають ключові компетенції вчителя іноземної мови, які за своєю суттю становлять достатню основу для успішної адаптації та продуктивної діяльності у професійному середовищі вчителя. Ключовий характер компетенцій обумовлений також їх здатністю забезпечити оволодіння новими знаннями, вміннями та накопичення досвіду у рамках професійної діяльності.

Висновки. Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів зазначеної проблеми. Розробка теоретико-методичних засад формування ключових компетенцій вчителя іноземної мови засобами організаційно-діяльнісної ігрової технології; підвищення ролі практики у формуванні ключових компетенцій учителя іноземної мови; розвиток взаємодії ЗВО – школа у формуванні ключових компетенцій вчителя іноземної мови може бути предметом подальших наукових розвідок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Микитенко Н. О. Теорія і технологія формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців природничих спеціальностей: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. д-ра пед. наук : 13.00.04 ; 13.00.02. Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2011. 43 с. (с.4).
2. Бігич О.Б. Методична освіта майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи: монографія. К.: Вид. центр КНЛУ, 2004. 278 с. (с. 247).
3. Китайгородская Г. А. Методика интенсивного обучения иностранным языкам: учеб. пособие. М.: Высш. шк., 1986. 103 с.

4. Коряковцева Н. Ф. Теория обучения иностранным языкам: продуктивные образовательные технологии: учебное пособие. Москва: Академия, 2010. 188 с.
5. Кміть О. В. Формування методичної компетентності майбутнього вчителя англійської мови початкової школи з позиції контекстного підходу. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки.* 2016. Вип. 135. С. 92-95. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2016_135_25 (с. 93).
6. Халабузар О. А. Інноваційні педагогічні технології у фаховій підготовці майбутніх учителів іноземної мови. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету.* 2015. Вип. 3. с. 345-350 (С. 348-349).
7. Сологор І.М., Костенко В.Г. Складові професійної компетентності викладача іноземної мови у немовному вищому навчальному закладі. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology.* III(34). Issue: 69, 2015. с.67-69 (С. 69).

REFERENCES

1. Mykytenko N. O. (2011). *Teoriia i tekhnolohiia formuvannia inshomovnoi profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv pryrodnychkykh spetsialnostei* [Theory and technology of the formation of foreign professional competence of future specialists of natural specialties]: *avtoref. dys. na zdob. nauk. stup. d-ra ped. nauk - Extended abstract of candidate's thesis*: 13.00.04 ; 13.00.02. Ternopilskyi nats. ped. un-t im. V. Hnatiuka. Ternopil. 43 [in Ukrainian].
2. Bihych O.B. (2004). *Metodychna osvita maibutnoho vchytelia inozemnoi movy pochatkovoї shkoly* [Methodological education of future foreign language teacher of primary school]: *monohrafiia*. K.: Vyd. tsentr KNLU. 278 [in Ukrainian].
3. Kitaygorodskaya G. A. (1986). *Metodika intensivnogo obucheniya inostrannym yazykam* [Methods of intensive teaching of foreign languages]: *ucheb. posobiye*. M.: Vyssh. shk., 1986. 103 [in Russian].
4. Koryakovtseva N. F. (2010). *Teoriya obucheniya inostrannym yazykam: produktivnyye obrazovatel'nyye tekhnologii* [Theory of foreign language education: productivnyye obrazovatel'nyye tekhnologii]

productive educational technologies]: uchebnoye posobiye. Moskva: Akademiya. 188 [in Russian].

5. Kmit O. V. (2016). Formuvannia metodychnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia anhliiskoi movy pochatkovoii shkoly z pozytsii kontekstnoho pidkhodu [The definition of the methodological competence of the future English teacher of primary school from the perspective of the context approach]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohichni nauky - Bulletin of the Chernihiv State Pedagogical Institute. Series: Pedagogical Sciences*. Vyp. 135. 92-95. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2016_135_25 [in Ukrainian].

6. Khalabuzar O. A. (2015). Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii u fakhovii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv inozemnoi movy [Innovative pedagogical technologies in the training of future foreign language teachers]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu - Scientific notes of Berdyansk State Pedagogical University*. Vyp. 3. 345-350 [in Ukrainian].

7. Solohor I.M., Kostenko V.H. (2015). Skladovi profesiinoi kompetentnosti vykladacha inozemnoi movy u nemovnomu vyshchomu navchalnomu zakladi [Components of professional competence of a foreign language teacher in a non-language university]. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. III(34). Issue: 69. 67-69 [in Ukrainian].